

Č. 20/2000

Jednání spočívající v uzavření manželství cizince se státním občanem České republiky pouze z toho důvodu, aby cizinec získal povolení k pobytu na území republiky v souladu s ustanovením § 65 odst. 1 písm. a), bod 1. zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, zpravidla nebude naplňovat skutkovou podstatu trestného činu porušování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) trestního zákona.

Krajské státní zastupitelství v Plzni předložilo Nejvyššímu státnímu zastupitelství podnět Okresního státního zastupitelství v Klatovech k vydání výkladového stanoviska týkajícího se případné trestní odpovědnosti osob, z nichž jedna je cizincem a druhá občanem České republiky, které uzavřou účelově manželství pouze z toho důvodu, aby cizinec získal povolení k trvalému pobytu na území České republiky.

Policie České republiky - Správa Západočeského kraje Plzeň, oddělení cizinecké policie Klatovy, zastává názor, že shora popsané jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť případní pachatelé tohoto trestného činu uvedli v omyl státní orgány ČR, a to Městský úřad v Železné Rudě a Policii ČR - Správu Západočeského kraje, oddělení cizinecké policie Klatovy, tím, že předstírali okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci.

Krajské státní zastupitelství v Plzni ve svém vyjádření uvedlo, že nesouhlasí s tím, že by byl uveden v omyl i Městský úřad v Železné Rudě, neboť sňatek byl uzavřen platně. V omyl bylo uvedeno pouze oddělení cizinecké policie, když v žádosti o povolení trvalého pobytu na území ČR bylo jako účel pobytu v ČR uvedeno „sloučení rodiny“, ačkoliv se jednalo pouze o účelově uzavřený sňatek (údajně za částku 20 000 Kč) a manželé spolu nežili a ani nehodlali žít. Zda v tomto jednání spatřuje Krajské státní zastupitelství v Plzni podezření z trestného činu podle § 209 odst. 1 písm. a) tr. zák., či nikoliv, v předkládací zprávě uvedeno není.

Obecně je třeba konstatovat, že podnět ke zpracování výkladového stanoviska byl Nejvyššímu státnímu zastupitelství doručen 8. 12. 1999, tedy ještě v době účinnosti zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území ČSFR, ve znění pozdějších předpisů. Dle ustanovení § 7 citovaného zákona bylo možno cizinci udělit povolení pobývat trvale na území České republiky mimo jiné „za účelem sloučení rodiny“. Pokud tedy žadatel uvedl tento účel v žádosti o povolení trvalého pobytu na území ČR, ač to neodpovídalo skutečnosti, neboť nehodlal žít společně s osobou, se kterou uzavřel sňatek pouze účelově, uvedl takto oddělení cizinecké policie Policie ČR nepochybně v omyl.

Nutno však zdůraznit, že uvedení citovaného účelu v žádosti o povolení trvalého pobytu na území ČR neznamenal bez dalšího, že žadateli vznikl takto nárok na získání předmětného povolení a že tento trvalý pobyt musí být povolen, neboť ze zákonné úpravy vyplývalo, že v těchto případech „lze“ povolení trvalého pobytu udělit (§ 7 shora citovaného zákona). Pokud by trvalý pobyt povolen byl a dodatečně se zjistilo, že účel uvedený v žádosti neodpovídá skutečnosti, bylo na místě postupovat podle § 13 odst. 2 citovaného zákona („Oprávnění cizince k dlouhodobému pobytu zaniká též tehdy, jestliže pomínul účel nebo zanikly podmínky, za kterých byl dlouhodobý pobyt povolen.“).

Dnem 1. 1. 2000 nabyl účinnosti zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Předmětná problematika je

upravena v hlavě IV. tohoto zákona. Dle § 65 odst. 1 písm. a), bod 1. je oprávněn požádat o povolení k pobytu cizinec, který o vydání tohoto povolení žádá za účelem společného soužití se státním občanem České republiky, pokud je tento cizinec manželem státního občana České republiky. Jedná se o úpravu obsahově shodnou s úpravou v zákoně č. 123/1992 Sb., byť formulovanou přesněji. Nově jsou upraveny situace, kdy policie povolení k pobytu nevydává, a to mimo jiné tehdy, bude-li v době řízení o povolení pobytu zjištěno, že „cizinec uzavřel manželství pouze s cílem získat povolení k pobytu“, bude-li tato skutečnost zjištěna po vydání povolení k pobytu, má toto zjištění za následek zrušení platnosti povolení k pobytu (§ 78 písm. d), § 80 odst. 1 písm. a) cit. zákona).¹

Postup příslušných orgánů Policie ČR při zjištění, že cizinec uzavřel s občanem České republiky sňatek pouze účelově a že uvedený účel žádosti o vydání povolení k pobytu („společné soužití se státním občanem České republiky“) neodpovídá skutečnosti, je tedy v nyní platném zákoně č. 326/1999 Sb. upraven zcela jednoznačně. Stejně však mělo být postupováno i před 1. 1. 2000 (§ 13 odst. 2 zák.č. 123/1992 Sb.).

Zbývá otázka, zda shora popsané jednání cizince žádajícího o povolení k pobytu na území České republiky a případně občana České republiky, se kterým cizinec sňatek účelově uzavře, je možno kvalifikovat jako trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) tr. zák., případně pomoc podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k tomuto trestnému činu.

Ustanovením § 209 tr. zák. jsou chráněny jiná než majetková práva jednotlivce, právnických osob a rovněž i státu. K naplnění obligatorních znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu je nezbytné jednak způsobení vážné újmy na nemajetkových právech některého z uvedených subjektů, jednak existence jednání podvodného charakteru, a to buď uvedení někoho v omyl nebo využití něčího omylu.

Předmětné jednání, bylo-li by skutečně prokázáno, by bylo jednáním podvodným, neboť státní orgán České republiky, oprávněný rozhodovat o povolení k pobytu, je uvedením nepravdivého důvodu k trvalému pobytu na území republiky v žádosti o povolení pobytu, uváděn v omyl.

Zda tímto podvodným jednáním byla skutečně způsobena vážná újma na nemajetkových právech státu, je třeba posuzovat se zřetelem ke všem relevantním okolnostem konkrétního případu, a to zejména s ohledem na to, o jaké právo se jednalo, jaká byla povaha a intenzita konkrétní újmy na tomto právu, jaké škodlivé důsledky tato újma měla a zejména, zda šlo o škodlivý následek lehce nebo obtížně odstranitelný či o následek vůbec neodstranitelný.

Je možno konstatovat, že rozhodování příslušného orgánu o vydání povolení k pobytu je do určité míry uvedením nepravdivého účelu trvalého pobytu ovlivněno, nelze však dospět k závěru, že by se jednalo o vážnou újmu na právech tohoto orgánu, neboť před rozhodnutím o vydání průkazu o povolení k trvalému pobytu jsou nepochybně zvažovány i další okolnosti týkající se osoby žadatele. Pokud v důsledku nepravdivě uvedeného účelu pobytu v žádosti byl tento pobyt na území České

---

¹ Ustanovení § 80 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb. stanoví, že policie platnost povolení k pobytu zruší, jestliže zjistí, že cizinec uzavřel manželství pouze s cílem získat povolení k pobytu; to neplatí, pokud se z manželství narodilo dítě nebo bylo nezrušitelně osvojeno. Ustanovení písm. b) citovaného ustanovení váže zrušení povolení k pobytu dokonce i na to, že manželství zanikne na základě pravomocného rozhodnutí soudu o rozvodu manželství nebo na základě pravomocného rozhodnutí soudu o prohlášení manželství za neplatné do 5 let po vydání povolení k pobytu a z manželství se nenarodilo dítě nebo nebylo nezrušitelně osvojeno.

republiky povolen, řeší nápravu tohoto stavu současná právní úprava zcela jednoznačně, jak bylo uvedeno shora. Náprava škodlivého následku je tedy možná bez jakýchkoliv obtíží. I tato skutečnost odůvodňuje závěr, že se o vážnou újmu na právech jiného nejedná. Nelze samozřejmě vyloučit, že v některých případech bude mít vylákání průkazu o povolení k pobytu tak závažné škodlivé následky, že posouzení takového jednání jako trestného činu porušování cizích práv podle § 209 tr. zák. bude výjimečně přicházet v úvahu.